

niż dla kobiet. W niektórych pracach [4] podkreślano pozytywny wpływ terapii, szczególnie długotrwałej, na umieralność narkomanów. Jednakże, chociaż tym badaniem objęto tylko narkomanów poddawanych leczeniu o różnym czasie trwania, w tym również stacjonarnemu, umieralność ich utrzymywała się na bardzo wysokim poziomie.

Należy zwrócić uwagę na to, że wśród przyczyn śmierci narkomanów rzadko występowały bezpośrednio związane z narkotykami (przedawkowanie narkotyków lub narkomania). Przyczyny te nie są ujmowane w statystyce państwowej i nie poświęca się im dostatecznej uwagi, zarówno przez lekarzy - praktyków jak i jednostki służby zdrowia różnego stopnia.

Głównymi przyczynami zgonów narkomanów w obu miastach były nieszczęśliwe wypadki, zatrucia i urazy. W badanej kohorcie nie zauważono przewagi zgonów z powodu tak ogólnie znanych następstw nadużywania narkotyków, jak chroniczna niewydolność nerek, zapalenie wsierdza, choroby płuc, żółtaczką B, C i AIDS [3, 10]. O ile w innych krajach wzrost liczby zgonów wśród narkomanów związany jest z AIDS, to w Moskwie i w Warszawie nie zaobserwowano tego zjawiska. Zaniepokojenie budzi duża liczba chorych, w przypadku których stwierdzono: w Moskwie ostrą niewydolność serca (bez innych objawów) i w Warszawie - śmierć nagłą. Pod tymi diagnozami mogły ukrywać się różne przyczyny zgonu, łącznie z przedawkowaniem narkotyków. Możliwe, że duży udział zgonów z powodu ostrej niewydolności serca w Moskwie i śmierci nagłej z nieznanego przyczyny w Warszawie związany jest z niezadowalającą organizacją pomocy lekarskiej dla narkomanów. Pomoc lekarska dla narkomanów w Rosji udzielana jest w specjalnych jednostkach medycznych: hospitalizacja - w szpitalach narkologicznych i psychiatrycznych; ambulatoryjna - w przychodniach narkologicznych. Nanoszenie danych z dokumentów medycznych na specjalnie opracowaną kartę odbywało się w przychodniach narkologicznych. Analiza dokumentacji medycznej świadczy o tym, że w leczeniu narkomanów przeważają metody farmakologiczne stosowane w przychodniach. Corocznie, narkomani zwracający się o pomoc hospitalizowani są kilka razy w roku. Chory spędza w szpitalu 3-4 tygodnie, w tym czasie faktycznie przeprowadza się jego detoksykację. W metodykach terapii niedostatecznie uwzględnione są metody psychoterapeutycznego oddziaływania i praktycznie brak ogniw rehabilitacji. Problem ten wymaga dalszego zbadania. Szczególnie konieczna jest dokładniejsza orientacja lekarzy pogotowia na jakościową diagnostykę stanu. Obecnie na wybór diagnozy mają określony wpływ społeczne i prawne następstwa zarówno dla rodziny jak i dla lekarzy, a także ograniczona dostępność aparatury dla stwierdzenia obecności narkotyków. Konieczne jest opracowanie nowoczesnego systemu udzielania pomocy chorym.

Tłumaczenie: Barbara Brodniak

Jegorov et al

### **Comparative analysis of mortality among intravenous drug users in Moscow and Warsaw.**

#### **Summary**

The paper presents selected results from a multi-center study on mortality of intravenous drug users (IVDUs) initiated and sponsored by Program on Substance

Abuse of the World Health Organisation. Comparative analysis of mortality rates and causes of death is limited here to two centers namely Warsaw and Moscow out of eight participating in the study. The retrospective follow-up period covered 1980-1992 period in Moscow and 1983-1992 period in Warsaw.

Overall mortality of IVDUs appeared to be only slightly higher in Warsaw than in Moscow. Standardised mortality ratios, however, in Warsaw were approximately twice as high. Observed number of death in Warsaw were 11 times higher than expected for males and 20 times for females.

In both cohorts proportion of deaths attributed to overdose or drug dependence in deaths certificates was relatively low. Other external causes of deaths including ill-defined ones dominated.

**Key words:** mortality\intravenous drug users

## PIŚMIENNICTWO

1. Wróblewski A.G., Jegorow W.F., Koszkin, Grieczanaja T.B.: *Śmiertelność wśród narkomanów przyjmujących narkotyki pozajelitowo w Moskwie (badania epidemiologiczne)*. Woprosy narkologii, 1994, 4, 87-91.
2. Grieczanaja T.B., Wróblewski A.G., Jegorow W.F.: *Dynamika śmiertelności narkomanów przyjmujących narkotyki dożylnie w Moskwie w ciągu 12 lat*, 12 Zjazd Psychiatrów Rosji (materiały Zjazdu), Moskwa 1995, 705-706.
3. Cherubin, C.E. et al.: *Ann Intern Med* 1993, 119, 1017-1026.
4. Egstrom A., Ademsson C., Allebeck P. et al.: *Mortality in patients with substance abuse*, *Int.I.Addict.* 1991, 26, 91-106.
5. Eskild, A et al. *Int J Epi* 1993, 22, 315-320.
6. Haastrup S., Jepsen P.W.: *Eleven year follow - up of 300 young opioid addicts*. *Acta Psychiatr. Scand.* 1988, 77, 22 - 26.
7. Joe, G.W. & Simpson, D.D.: *Am J Public Health* 1987, 77, 347-348.
8. Marx A., Schick J.T., Minder C.E.: *Drug - related mortality in Switzerland from 1987 to 1989 in comparisaon to other countries*. *Int J.Addict.* 1994, 29, 837-960.
9. Perucci, C.A. et al.: *Int I Addict* 1991, 26, 91-106.
10. Sewyn, P.A.: *Ann Intern Med* 1993,119, 1044-1045.
11. Tunving K.: *Fatal ontcome in drug addiction*. *Acta Psychiatr. Scand.* 1988, 77, 551-566.
12. Wille, R. *Br J Addict* 1981, 76, 259-266..
13. Moskalewicz J., Sierosławski J.: *Umieralność osób uzależnionych od narkotyków przyjmowanych w iniekcjach*. *Przegląd epidemiologiczny* 1996, 50, 323-332.
14. Moskalewicz J., Sierosławski J.: *Umieralność wśród osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych*. *Alkoholizm i narkomania* 1992, 9, 105-116.